

ویژه‌نامه اقتصادی

تاکتیک ضد قاچاق با تعرفه ترجیحی

شماره ۱۲ ویژه‌نامه مقالات اقتصادی کمیته ایرانی ICC به دو مطلب اختصاص دارد. در بخش ابتدایی، گفت‌وگویی با عنوان «تاکتیک ضد قاچاق با تعرفه ترجیحی» از «محمد مهدی بهکیش»، اقتصاددان ایرانی از منظران خواهد گذشت. بهکیش در این گفت‌وگو، از تجارت ترجیحی به عنوان تمرین رقابتی شدن یاد می‌کند. وی مذاکره با اتاق بازرگانی را ضروری دانسته و ایجاد فضای مناسب برای رقابت با کالاهای وارداتی از سوی ترکیه را توسط دولت مهم بر می‌شمرد. «به عقیده این اقتصاددان به جای ممانعت از ورود کالا از ترکیه به خصوص در بخش منسوجات که هم‌اکنون به صورت قاچاق سازمان یافته وارد کشور می‌شود، دولت باید برخی از قوانین را تعدیل کند که لغو مجوزهای متعدد برای تولید می‌تواند اولین و مهم‌ترین گام در این راه باشد»

«تعیین مسیر مقدم بر تعیین فرمانده»، عنوان دیگر مطلبی است که در این شماره از ویژه‌نامه اقتصادی مندرج شده است. یادداشت مذکور به قلم «محمد مهدی بهکیش» است. مطالب ویژه‌نامه شماره ۱۲، در تاریخ پانزدهم بهمن ماه ۱۳۹۳ در روزنامه دنیای اقتصاد انتشار یافت. در ادامه متن کامل گفت‌وگوی مذکور و همچنین یادداشت این اقتصاددان از نظران می‌گذرد.

- در این شماره می‌خوانید:
- رهبران کسب و کار جهانی خواستار شدند، اجرای سریع توافق‌نامه تسهیل تجاری
 - «مطالعه امکان سنجی و اقتصاد بنگاه‌های کوچک و متوسط» در اتاق قطر
 - انتشار پیش‌نویس «راهنمای امنیت سایبری برای کسب و کار»
 - اخبار کمیته ایرانی ICC
 - کتاب «اصول و کلیات بیمه باربری و کاربرد آن» تجدید چاپ شد
 - ویژه‌نامه مقالات اقتصادی - شماره ۱۲

پاسخ سوالات شما در بخش «سوالات متداول» وبسایت کمیته ایرانی ICC است.

WWW.ICC-IRAN.COM

جهت تهیه کتب کمیته ایرانی ICC، به دبیرخانه این کمیته و یا دفتر خدمات مشورتی کمیته ایرانی ICC (واقع در اتاق تهران) مراجعه نمایید. همچنین خرید اینترنتی کتاب از طریق وبسایت این کمیته میسر است.

**رهبران کسب و کار جهانی خواستار شدند
اجرای سریع توافق‌نامه تسهیل تجاری**

رهبران کسب و کار جهانی از دولت‌ها خواستار تحول در توافق‌نامه سازمان تجارت جهانی (WTO)^۱ شدند تا بدین ترتیب محدودیت‌های موجود در مرزها از میان برداشته شود.

اگرچه اساساً توافق‌نامه تسهیل تجارت (TFA)^۲ در ماه دسامبر ۲۰۱۳ تصویب شد،

اما روند پیشرفت اجرای توافق‌نامه مذکور همچنان کند است. اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) برآورد می‌کند که این توافق‌نامه می‌تواند تولید ناخالص جهانی (GDP) را تا حدود یک میلیون تریلیون دلار آمریکا افزایش دهد. تا کنون تنها سه کشور - هنگ‌کنگ، سنگاپور و ایالات متحده آمریکا - به طور رسمی توافق‌نامه تسهیل تجارت را تصویب کرده‌اند.

همایش تسهیلات گمرکی و تجاری با عنوان «راهکارهایی برای چالش‌های فرا مرزی» در روزهای ۲۳ و ۲۴ ماه فوریه ۲۰۱۵ (چهارم و پنجم اسفند ماه ۱۳۹۳) در میامی برگزار شد. تری مک گرو (Terry McGraw)، ریاست ICC، طی همایش مذکور، گفت: «در حال حاضر، با وجود توافق‌نامه تسهیل تجاری، بایستی اقدامی در جهت تصویب و اجرایی شدن آن در کشورها انجام دهیم. با تصویب این توافق‌نامه می‌توان ۲۱ میلیون شغل ایجاد کرد.»

مک گرو خواستار فوریت بیشتر در اجرای توافق‌نامه شده و نمونه‌هایی از کشورها را ذکر کرد که با اجرای اصلاحات ساده گمرکی، افزایش حضور قابل توجه شرکت‌های بومی در بازارهای جهانی را شاهد هستند. پژوهش اخیر نشان داده که بولیوی می‌تواند جریان تجارت خود را تا حدود ۲ میلیارد دلار آمریکا، همگام با فعالیت شبانه‌روزی گمرک افزایش دهد. این پژوهش تخمین می‌زند که سیستم‌های گمرکی الکترونیک در کامرون می‌توانند تولید ناخالص داخلی محلی را به اندازه ۷۰۰ میلیون دلار آمریکا افزایش دهند.

جان دنیلوویچ (John Danilovich)، دبیرکل ICC افزود: «تنها با اجرایی شدن این توافق‌نامه می‌توان ۱۸ میلیون شغل در کشورهای در حال توسعه ایجاد کرد... این امر ضرورتی اخلاقی است که به عنوان منطق کسب و کار در اجرای سریع توافق‌نامه به کار گرفته می‌شود.»

فرصت‌هایی جدید برای صادرات بنگاه‌های کوچک و متوسط (SME)

اصلاحات تسهیل تجاری، اهمیت استراتژیک بیشتری دارند، چرا که اینترنت فرصت‌هایی را فراهم می‌کند که کسب و کارهایی کوچک که برای اولین بار به صورت بین‌المللی تجارت نمایند می‌توانند از آنها بهره ببرند. یکی از این مطالعات مقایسه‌ای را میان کشورهایی که ۹۵ درصد شرکت‌های آنها صادرات الکترونیک داشته و ۱۵ درصد مابقی سنتی است نشان می‌دهد.

دنیلوویچ متذکر شد که با اجرایی شدن اصلاحات گمرکی، ICC بر سیاست‌های جدیدی برای معافیت گمرکی و مالیاتی تاکید دارد. کالاهایی با ارزش کمتر از یک هزار دلار آمریکا در مرزها معاف از مالیات خواهند بود و این امر عاملی در جهت پیوستن کشورهای مشتاق به این توافق‌نامه خواهد بود. وی افزود: «این موضوع بخشی از توافق‌نامه تسهیل تجاری است که پیاده‌سازی آن نیازمند اقدامات معنادار تجاری است.»

همایش تسهیلات گمرکی و تجاری از سوی اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) و شورای کسب و کار بین‌المللی ایالات متحده (USCIB)، تشکیل می‌شود. رفع موانع میان مرزی برای هموارسازی جریان تجارت و بالا بردن رقابت کسب و کارها بویژه برای بنگاه‌های کوچک و متوسط و صنایع در حال ظهور ضرورت بیشتری می‌یابد. این همایش، کسب و کار، دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی، نهادهای گمرکی و کارشناسان تجاری را از سراسر جهان گرد هم می‌آورد تا درباره مؤثرترین ابزارهای تسهیل جابجایی کالا و خدمات میان کشورها، گفتگو کنند.

رئوس مباحث مطرح، عبارتند از:

- توافق‌نامه تسهیل تجاری سازمان تجارت جهانی (WTO): فرصت‌ها و چالش‌ها
- ایجاد توازن میان ایمنی و تسهیل تجاری
- بهترین شیوه‌های منطقه‌ای و مشارکت جهانی در زنجیره‌های ارزش، ابتکارات مکانیزم پنجره واحد تجاری، حمایت‌های آستانه‌ای، حقوق مالکیت فکری و اهداف کاربردی

این همایش با همکاری ICC و شورای ایالات متحده برای کسب و کار (USCIB)^۳ برگزار شد. شرکت‌کنندگان در ای همایش مشتمل بر نمایندگان برجسته کسب و کار، اتاق‌های بازرگانی، سازمان‌های برجسته بازرگانی در زمینه سیاست‌های بین‌المللی گمرک و تجارت بودند.

۱ WTO: World Trade Organization

۲ TFA: Trade Facilitation Agreement

۳ USCIB: United States Council for International Business

«مطالعه امکان سنجی و اقتصاد بنگاه‌های کوچک و متوسط» در اتاق قطر

دفتر منطقه‌ای ICC در خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) تصمیم به برپایی کارگاه یک‌روزه «مطالعه امکان‌سنجی و اقتصاد بنگاه‌های کوچک و متوسط»^۱ گرفته است. این دوره روز دوم مارس - یازدهم اسفندماه - در محل اتاق بازرگانی و صنعت قطر برگزار می‌شود.

هدف این کارگاه، مطالعه امکان‌سنجی و اقتصاد بنگاه‌های کوچک و متوسط (SMEs) و درک جنبه‌های متنوع طرح‌ها به لحاظ بازاریابی، فنی، مالی، حقوقی، سازمانی و اثرات زیست محیطی آن می‌باشد.

شرکت در این کارگاه برای کمیته‌های ملی منطقه، رایگان است.

آخرین مهلت ثبت نام تا ۱۹ فوریه - ۳۰ بهمن ماه - می‌باشد.

انتشار پیش‌نویس «راهنمای امنیت سایبری برای کسب و کار»

اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) روز ۱۴ فوریه (۲۵ بهمن‌ماه) پیش‌نویس نهایی «راهنمای امنیت سایبری برای کسب و کار»^۴ را منتشر کرد. بر اساس تصمیم اعضای کمیسیون اقتصاد دیجیتالی ICC در آخرین جلسه کمیسیون (مورخ ۳۰ سپتامبر - اول اکتبر ۲۰۱۴) یک گروه کاری به ریاست جرارد هرتسینک (Gerard Hartsink) بر اساس مدل بلژیکی راهنمای امنیت سایبری ICC، مسئولیت تهیه و گردآوری دستورالعمل‌هایی را که بتواند در قالب راهنمای جهانی امنیت سایبری برای کسب و کار عمل کند، عهده‌دار شدند. مدل بلژیکی راهنمای امنیت سایبری ICC توسط ICC بلژیک و فدراسیون بنگاه‌های بلژیک (FEB) با همکاری دو شرکت ای وای (EY) و مایکروسافت تهیه شده بود.

پیش‌نویس راهنمای ICC در امنیت سایبری برای کسب و کار هم اکنون جهت بررسی و اظهارنظر به کمیته‌های ملی ICC ارسال شده است و نسخه نهایی آن در جلسه سنگاپور مورخ ۱۸ مارس ۲۰۱۵ (۲۷ اسفندماه ۱۳۹۳) از سوی هیئت اجرایی ICC به تصویب می‌رسد.

«راهنمای ICC در امنیت سایبری برای کسب و کار» اولین بار در کنفرانس جهانی

فضای سایبری، رونمایی خواهد شد. کنفرانس جهانی فضای سایبری روزهای ۱۶ و ۱۷ ماه آوریل ۲۰۱۵ (۲۷ و ۲۸ فروردین ماه ۹۳) در لاهه هلند برگزار می‌شود و رئیس جمهور هلند سخنران افتتاحیه آن خواهد بود. مهلت ارائه نظرات تا تاریخ ۲۵ فوریه (ششم اسفند ماه) می‌باشد.

۴ ICC Cyber Security Guide for Business

اخبار کمیته ایرانی ICC

بررسی سوالات در تعریف و تاثیر اسناد تجاری در روند بازرگانی بین الملل

دفتر خدمات دفتر خدمات مشورتی کمیته ایرانی ICC، به منظور حفظ منافع حرفه‌ای اعضا و دست‌اندرکاران عرصه‌های گوناگون بازرگانی بین‌المللی و بهره‌گیری بهینه از توان کارشناسی موجود در بدنه کمیسیون‌های تخصصی و خدمات مشورتی کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی، اقدام به برگزاری نشست‌های پرسش و پاسخ برای گشایش مشکلات ایجاد شده کرده است.

اینک این دفتر، بیست و هشتمین نشست پرسش و پاسخ خود را به ریاست «محمد صالح ذوقی» و «مجید زند میرآلود» به ترتیب مدیر ارشد و مشاور عالی دفتر خدمات مشورتی کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) و با موضوع «بررسی سوال‌ها در مورد تعریف و تاثیر اسناد حمل و اسناد تجاری در روند بازرگانی بین‌الملل» در روز چهارشنبه، ۱۳ اسفند ماه سال ۱۳۹۳ ساعت ۱۴ لغایت ۱۶ در سالن اجتماعات طبقه سوم اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران (خیابان خالد اسلامبولی (وزرا) شماره ۸۲- مقابل کوچه ۲۱) برپا می‌نماید.

گفتنی است نشست مذکور، آموزشی نبوده و صرفاً برای پاسخ‌گویی به مشکلات شرکت‌کنندگان تشکیل می‌شود. همچنین ثبت‌نام رایگان بوده و از طریق فاکس انجام می‌پذیرد. لذا، علاقه‌مندان می‌بایست نام و سمت خود را همراه با امضای معتبر، روی سربرگ درج و به شماره ۸۸۷۲۸۰۷۷ ارسال نمایند. حداکثر ظرفیت پذیرش ۲۵ نفر است. لازم به ذکر است که هر سازمان تنها می‌تواند یک نفر را برای شرکت در این نشست معرفی نماید و ثبت‌نام‌کنندگان در صورت انصراف از حضور در این نشست بایستی این دفتر را مطلع سازند تا اقدام به جایگزین نمودن متقاضیان دیگر نماید.

نشست هماهنگی دبیران

جلسه هماهنگی دبیران کمیته ایرانی ICC در روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۱ ساعت ۱۲:۳۰ در محل دبیرخانه کمیته ایرانی ICC برگزار خواهد شد.

اهم مطالب مطرح در این نشست به شرح زیر خواهد بود:

- ۱- بررسی اهداف و برنامه‌های کمیته ایرانی ICC در سال ۱۳۹۴
- ۲- سازماندهی کمیسیون‌ها از جمله شروع به فعالیت کمیسیون مالیات
- ۳- شرکت دبیرکل در اجلاس مدیران دائمی و شورای جهانی ICC در سنگاپور

برگزاری نشست کمیسیون‌ها

کمیسیون بیمه

نشست کمیسیون بیمه کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی به ریاست دبیر کمیسیون مذکور «نادر مظلومی»، در روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۱ ساعت ۱۵ در طبقه اول اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران تشکیل می‌شود.

سرفصل‌های مورد بحث در این نشست مشتمل بر موارد ذیل است:

- بازنگری عملکرد کمیسیون در سال ۱۳۹۳
- بحث کارگزاری در صنعت بیمه

کمیسیون تسهیلات گمرکی و تجاری (حمل و نقل)

جلسه کمیسیون تسهیلات گمرکی و تجاری (حمل و نقل) کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی بع ریاست دبیر کمیسیون مربوطه «محمود رستم افشار» در روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۱ ساعت ۱۴:۳۰ در سالن جلسات ساختمان شمالی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران (به آدرس خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی، شماره ۱۷۵) برپا می‌گردد.

رئوس مطالب ارائه شده در این نشست از قرار زیر است:

- گزارش و بررسی اخبار روز
- بحث و تبادل نظر درخصوص برنامه‌های کمیسیون در سال ۱۳۹۴
- بحث و تبادل نظر درخصوص همایش راه آهن (با توجه به این که در این جلسه سرفصل‌های همایش تعیین می‌شود، لطفاً نظرات خود را آماده فرمایید)

جلسه کمیسیون امور حقوقی و دآوری

کمیسیون امور حقوقی و دآوری کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی، نشست را به ریاست دبیر مربوطه «محسن محبی» روز سه شنبه مورخ ۱۲/ اسفند/ ۱۳۹۳ ساعت ۱۴ در سالن جلسات طبقه ششم اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران برگزار می‌نماید.

مسائل مطرح در این جلسه مشتمل بر عناوین زیر خواهد بود:

- گزارش برگزاری سمینار تحریم‌ها
- ارائه طرح آقای شید
- ارائه ترجمه آقای دکتر اصلانی
- برنامه سال ۱۳۹۴

کتاب «اصول و کلیات بیمه باربری و کاربرد آن» تجدید چاپ شد

کتاب «اصول و کلیات بیمه باربری و کاربرد آن» تألیف محمد جواد محمدیان امامی، عضو کمیسیون بیمه کمیته ایرانی ICC برای تجدید چاپ و روانه بازار کتاب شد.

بیمه باربری به سبب قابل تحمل کردن ریسک‌های ناشی از حمل محمولات برای طرفین یک معامله تجاری، یکی از حلقه‌های

مهم در زنجیره مدیریت بازرگانی خارجی به شمار می‌آید. بدین لحاظ آشنایی با قواعد حاکم بر قراردادهای بیمه باربری می‌تواند در فرجام حمل و تبادل یک محموله، به ویژه اگر شامل حمل دریایی است؛ نقش به‌سزایی را بازی کند. پیچیدگی‌های تکنیکی و حقوقی در بیمه نامه‌های باربری و حمل دریایی کالا بسیار است. به همان نسبت دانش بیشتری نیز برای اداره کردن آن مورد نیاز است. در کتاب حاضر سعی شده است که با تفسیر و تحلیل شرایط قراردادهای بیمه‌های باربری و به ویژه «کلوزهای» آن و ادای توضیحات کافی در مورد روزآمدی آنها، اطلاعات مورد نیاز در اختیار خوانندگان کتاب قرار گیرد. کتاب «اصول و کلیات بیمه باربری و کاربرد آن» در سه بخش تنظیم شده است: بخش اول سعی دارد مسائل و موضوعات مورد علاقه کارکنان بازرگانی خارجی، کارکنان ادارات بیمه باربری شرکت‌های بیمه و علاقه‌مندان به فراگیری بیمه‌های باربری و اشخاصی را که سعی دارند خود را برای گذراندن امتحانات نمایندگی بیمه و کارگزاری بیمه آماده کنند؛ ارائه دهد. بخش دوم کتاب به بررسی فنی و تجزیه و تحلیل قراردادهای بیمه باربری پرداخته و با کالبدشکافی

شرایط به کار گرفته شده در کلوزهای بیمه باربری، مفاهیم مورد نظر تدوین‌کنندگان کلوزهای بیمه و بیمه‌گران را توضیح داده است. این بخش می‌تواند مورد استفاده کارشناسان، مدیران و داوران و تعدیل‌گران و برآوردکنندگان خسارات بیمه‌های باربری قرار گیرد. بخش سوم کتاب اختصاص به بررسی مقایسه‌ای کلوزهای بیمه باربری ۱۹۸۲ و ۲۰۰۹ دارد و با ارائه موردکاوی‌های تخصصی، زمینه تغییرات به وجود آمده در کلوزهای مربوطه را بررسی می‌کند. مطالعه این کتاب به علاقه‌مندان به موضوعات فوق توصیه می‌گردد.

کتاب مذکور در قطع وزیری در ۲۲۴ صفحه با تیراژ ۵۰۰ نسخه تجدید چاپ شده و روانه بازار کتاب گشته است.

دکتر بهکیش در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» مطرح کرد

تاکتیک ضد قاچاق با تعرفه ترجیحی

شماره ۱۲ ویژه‌نامه مقالات اقتصادی کمیته ایرانی ICC به دو مطلب اختلاس دارد. در بخش ابتدایی، گفت‌وگویی با عنوان «تاکتیک ضد قاچاق با تعرفه ترجیحی» از «محمد مهدی بهکیش»، اقتصاددان ایرانی از منظران خواهد گذشت. بهکیش در این گفت‌وگو، از تجارت ترجیحی به عنوان تمرین رقابتی شدن یاد می‌کند. وی مذاکره با اتاق بازرگانی را ضروری دانسته و ایجاد فضای مناسب برای رقابت با کالاهای وارداتی از سوی ترکیه را توسط دولت مهم بر می‌شمرد. «به عقیده این اقتصاددان به جای ممانعت از ورود کالا از ترکیه به خصوص در بخش منسوجات که هم‌اکنون به صورت قاچاق سازمان یافته وارد کشور می‌شود، دولت باید برخی از قوانین را تعدیل کند که لغو مجوزهای متعدد برای تولید می‌تواند اولین و مهم‌ترین گام در این راه باشد»

«تعیین مسیر مقدم بر تعیین فرمانده»، عنوان دیگر مطلبی است که در این شماره از ویژه‌نامه اقتصادی مندرج شده است. یادداشت مذکور به قلم «محمد مهدی بهکیش» است. مطالب ویژه‌نامه شماره ۱۲، در تاریخ پانزدهم بهمن ماه ۱۳۹۳ در روزنامه دنیای اقتصاد انتشار یافت. در ادامه متن کامل گفت‌وگوی مذکور و همچنین یادداشت این اقتصاددان از نظران می‌گذرد.

دکتر بهکیش در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» مطرح کرد

تاکتیک ضد قاچاق با تعرفه ترجیحی

روزنامه دنیای اقتصاد - ۱۳۹۳/۱۱/۱۵

بمانجان ندیمی

موافقت‌نامه تجارت ترجیحی با ترکیه پس از ۱۱ سال در حالی امضا شد که انتقاد برخی تولیدکنندگان را به دنبال داشت. به عقیده منتقدان، باز شدن درهای ایران به روی برخی کالاهای ترکی از جمله منسوجات، بازار تولیدات داخلی را تحت‌الشعاع قرار خواهد داد. همچنین در لیست کالاهای اعلام شده از سوی ایران برای تجارت ترجیحی پتانسیل‌های موجود در کشور نادیده گرفته شده است. منتقدان در حالی از این قرارداد به قرارداد ترکمانچای تعبیر کرده و خواهان لغو آن شده‌اند که برخی از مسوولان دولت و سازمان توسعه تجارت معتقدند انعقاد موافقت‌نامه تجارت ترجیحی با ترکیه گامی بلند به سوی مبارزه با قاچاق کالا است. همچنین به گفته رئیس سازمان توسعه تجارت، این قرارداد، حمایت از صنایع داخلی از جمله پوشاک را با نرخ تعرفه ۱۲۰ درصد در نظر داشته است.

نرخ تعرفه ۱۲۰ درصدی نباید تولیدکنندگان را نگران کند و قطعاً از این طریق ضرری متوجه صنایع داخلی نخواهد شد، بلکه حضور برندهای دیگر در کشور فقط زمینه رقابت‌پذیری و افزایش کیفیت را فراهم خواهد کرد. یکی از اقتصاددانان برجسته کشور تنها راه مبارزه با قاچاق کالا را صفر کردن تعرفه می‌داند و از تجارت ترجیحی به‌عنوان اولین قدم در این خصوص یاد می‌کند. به گفته دکتر محمدمهدی بهکیش نمی‌توان تنها به دلیل لیست کالاهای اعلام شده در قرارداد، موافقت‌نامه تجارت ترجیحی را نفی کرد، بلکه می‌توان این اقدام را مورد بازنگری قرار داد. باید این نکته را در نظر داشت که تجارت ترجیحی تمرین رقابتی شدن است. وی مذاکره با اتاق بازرگانی را ضروری دانسته و ایجاد فضای مناسب برای رقابت با کالاهای وارداتی از سوی ترکیه را توسط دولت مهم بر شمرده است. به عقیده این اقتصاددان به جای ممانعت از ورود کالا از ترکیه به خصوص در بخش منسوجات که هم‌اکنون به صورت قاچاق سازمان یافته وارد کشور می‌شود، دولت باید برخی از قوانین را تعدیل کند که لغو مجوزهای متعدد برای تولید می‌تواند اولین و مهم‌ترین گام در این راه باشد.

تعرفه ترجیحی، تمرین رقابتی شدن کالا

بهکیش ضمن اشاره به انتقادهایی که اخیراً قرارداد تجارت ترجیحی با ترکیه را نشانه رفته است، در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» اظهار کرد: نمی‌توان با انتقادهای مطرح شده درست بودن این قرارداد را زیر سوال برد. سال‌ها است ایران نتوانسته هیچ یک از قراردادهای تجارت ترجیحی خود را اجرایی کند. از ۲۰ سال پیش تا کنون لیستی برای اجرای چنین قراردادی در اکو (ECO) توسط ایران ارائه نشده است و این اولین قرارداد تجارت ترجیحی ایران بوده که به اجرا در می‌آید. فارغ از جزئیات این قرارداد، تعرفه ترجیحی با ترکیه تمرینی برای رقابتی شدن کالاهای ایرانی است، چراکه عمده دلیل عدم ارائه لیست کالا به اکو طی این سال‌ها، رقابتی نبودن اقتصاد کشور است. چنانچه تولیدکنندگان در شرایط کنونی نتوانند به سوی رقابتی شدن

گام بردارند، با لغو تحریم‌ها نیز قطعاً نمی‌توانند حرکتی رو به جلو داشته باشند. در جهانی که اکثر مرزها باز شده‌اند؛ چگونه می‌توانیم با تعرفه ۲۰۰ درصدی برای پوشاک، تولید را رقابتی کنیم. وی در ادامه ضمن تأکید بر انعقاد قراردادهای ترجیحی بیشتر با کشورهای همسایه اظهار کرد: به نظر من ایران باید هرچه سریع‌تر با کشورهای همسایه خود، توافق‌نامه‌های تجارت ترجیحی دو جانبه را امضا کند. وی با اشاره به اینکه می‌توان جزئیات قرارداد را مورد بازنگری قرار داد، گفت: اقلام لیست ارائه شده توسط ایران برای صادرات به کشور ترکیه قابل بازنگری است؛ بنابراین امتیازهایی که ایران در قرارداد با ترکیه واگذار می‌کند، باید به‌گونه‌ای باشد که تولیدکنندگان داخلی را تشویق به رقابت کند. دولت باید در مقابل امتیازهای واگذار شده، فضایی برای رقابت با واردات برای تولیدکننده داخلی نیز فراهم آورد. اما لغو قرارداد تجارت ترجیحی اقدامی اشتباه است که باید از آن جلوگیری کرد.

ضرورت مذاکره با اتاق بازرگانی

دبیر کل کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌الملل با اشاره به ضرورت مذاکره دولت با اتاق بازرگانی به منظور تهیه لیست کالا برای تجارت ترجیحی عنوان کرد: برای اینکه دولت بتواند از پتانسیل‌های کشور در صادرات به ترکیه استفاده کند، باید با اعضای اتاق بازرگانی به‌عنوان نمایندگان بخش خصوصی به مذاکره بنشیند و لیست کالا را با مشورت اعضای اتاق تهیه کند. به‌کیش تصریح کرد: هم‌اکنون با امضای قرارداد تجارت ترجیحی، راهی برای مذاکره تولیدکنندگان با دولت برای کسب بازار ترکیه ایجاد شده است. جایگزین کردن کالا در لیست تعرفه ترجیحی مستلزم مذاکرات بخش خصوصی با دولت است. وی افزود: متأسفانه برخی از تولیدکنندگان، کالاها را به صورت قاچاق وارد کشور کرده و با برندهای معروف به بازار عرضه می‌کنند. به نظرمی رسد برخی از انتقادات از تعرفه ترجیحی توسط این افراد خواهد بود. زیرا که منافع خود را در خطر خواهند دید.

ضرورت حذف مجوزها در نساجی

این اقتصاددان برجسته کشور در پاسخ به اعتراض فعالان صنعت نساجی در خصوص واردات منسوجات با تعرفه ترجیحی از ترکیه عنوان کرد: سوال من از فعالان این است که آیا هم‌اکنون در بازار ایران شاهد منسوجات ترکیه‌ای نیستیم؟ اگر کمی واقع‌بینانه به این موضوع بنگریم، خواهیم دید که عمده پوشاک موجود در بازار ایران از ترکیه وارد می‌شود. اما واردات آن از مبادی غیر قانونی و به صورت قاچاق صورت می‌گیرد. این موضوع به مراتب زیان بیشتری را به صنعت نساجی ایران وارد می‌سازد. بنابراین باید به این نکته توجه کرد که انتقاد از تجارت ترجیحی به سود قاچاق منسوجات از ترکیه است. تولیدکنندگان منسوجات بهتر است به جای مخالفت با اصل موضوع از دولت بخواهند که شرایط رقابتی شدن تولید را برای آنان هموار سازد. به‌کیش با تأکید بر اجرای قرارداد تجارت ترجیحی با ترکیه تصریح کرد: بهترین راه مبارزه با قاچاق، کاهش و حتی صفر کردن تعرفه‌ها است. به‌گونه‌ای که قاچاق برای قاچاقچی‌ها به صرفه نباشد. اگر تعرفه‌های واردات در کشور همچنان بالا باشد، کالا نیز به صورت قاچاق وارد کشور خواهد شد. وی با ابراز نگرانی از نقش قاچاقچیان در انتقادات صورت گرفته از این قرارداد، افزود: تولیدکنندگان ایرانی در خصوص انتقاد از لیست ارائه شده کاملاً حق دارند و می‌توانند در این خصوص با دولت وارد مذاکره شده و نسبت به تغییر آن اقدام کنند. اما نگرانی من از این است که نکنند این اعتراضات به نام تولیدکننده و به کام قاچاقچیان باشد. از سویی این گمان به وجود آید که برخی از تولیدکنندگان، قاچاق را به واردات رسمی ترجیح می‌دهند، زیرا در قاچاق کالا ذی‌نفع هستند. به‌گفته وی حجم قاچاق منسوجات از ترکیه و حضور پررنگ آن در بازار به همراه استقبال خریداران از این کالاها، بر این امر اذعان دارد که بازار ایران، بازاری مستعد حضور منسوجات ترک است. چنانچه منسوجات ترکیه‌ای نتوانند با تعرفه ترجیحی وارد کشور شوند، قطعاً به دلیل تقاضای زیاد در بازار، به واسطه قاچاق به ایران راه

پیدا خواهند کرد. در این صورت راه واردات منسوجات نامرغوب و تقلبی ترکیه نیز باز خواهد بود بنابراین باید به دولت این اجازه داده شود که با اجرایی کردن تعرفه ترجیحی، به واردات این کالاها رسمیت ببخشد.

بهکیش در پاسخ به اینکه چرا تقاضا برای کالاهای ترکیه‌ای در کشور بیش از کالاهای ایرانی است، عنوان کرد: متأسفانه تولیدکنندگان ایرانی در این بخش قربانی شرایط نامساعد بین‌المللی، قوانین دست و پا گیر، نیروی کار مازاد و شرایط نامناسب فضای کسب‌وکار شده‌اند، به همین دلیل نتوانسته‌اند کیفیت محصولات خود را ارتقا دهند. این موارد هزینه تولید را افزایش خواهد داد و قدرت رقابت را از آنها سلب خواهد کرد.

وی در ادامه با اشاره به آمار رسمی واردات پوشاک در سال ۹۱ اظهار کرد: کل واردات پوشاک در این سال تقریباً ۱۹ میلیون دلار بوده که تنها حدود ۲ میلیون دلار مربوط به واردات از ترکیه است. در حالی که ظواهر امر نشان می‌دهد بازار منسوجات ترکیه‌ای در ایران وسیع‌تر از این آمار است، در نتیجه می‌توان سایه سنگین قاچاق پوشاک از ترکیه را در بازار ایران به راحتی حس کرد.

این اقتصاددان در ادامه با اشاره به اینکه لغو تجارت ترجیحی با ترکیه راه نجات تولیدکنندگان ایرانی نخواهد بود، گفت: صنعت نساجی در این خصوص باید با دولت وارد مذاکره شده و خواهان کاهش هزینه‌های تولید به منظور رقابت با کالاهای ترکیه‌ای شود. اولین گامی که دولت می‌تواند برای کاهش هزینه‌های تولیدکنندگان منسوجات داخلی بردارد، لغو مجوزهای هزینه‌بر است زیرا مجوزها به منزله گلوگاهی برای واحدهای تولیدی نساجی محسوب می‌شوند. در حال حاضر تولیدکنندگان برای کوچک‌ترین تغییر در خطوط تولید یا نوع محصول خود ملزم به اخذ مجوز هستند که این پروسه نه تنها زمان‌بر است، بلکه هزینه‌هایی را نیز به آنها تحمیل می‌کند. این امر باعث می‌شود که کارخانه‌های منسوجات داخلی نتوانند به سرعت نوع تولید را به‌روز کنند به همین دلیل به‌رغم مزیت‌هایی که در این بخش از صنعت داریم و می‌توانیم در اروپا نیز بازار کسب کنیم، عملاً با صنعتی آسیب‌پذیر مواجه هستیم.

وی در ادامه به پتانسیل‌های ایران در بخش‌های مختلف نساجی اشاره کرد و گفت: ایران در طراحی پارچه دارای پتانسیل بالایی است در نتیجه می‌تواند از موقعیتی که هم‌اکنون به واسطه تعرفه ترجیحی ایجاد شده، استفاده کرده و به تدریج برای همکاری با شرکت‌های ترکیه‌ای و سرمایه‌گذاری آنها در کشور وارد مذاکره شود و از این راه به بازار اروپا دسترسی یابد. اما لازمه برقراری چنین ارتباطی، شکستن سد ورود تولیدکنندگان مطرح و بزرگ ترکیه به ایران است که این امر میسر نخواهد شد مگر با اجرایی کردن قرارداد تجارت ترجیحی متقابل.

وی ادامه داد: متأسفانه به دلیل اینکه تولیدکنندگان داخلی نمی‌توانند محدودیت‌ها را تعدیل کنند و به تعرفه‌های بالا عادت کرده‌اند، خواهان لغو تجارت ترجیحی هستند، در حالی که رقیب اصلی آنها در بازار منسوجات ایران، کالاهای قاچاقی هستند که از ترکیه وارد می‌شوند. قاچاق‌هایی سازمان یافته که منتفعان یا به تعبیری مافیای مانع از بازگشت واردات به مسیر طبیعی خود می‌شود.

جایگاه ایران در تجارت ترکیه

وی در خصوص جایگاه ایران در تجارت با ترکیه گفت: ایران در سال ۲۰۱۱، ۵ درصد بازار ترکیه را در اختیار داشته که مربوط به مواد پتروشیمی نفت و گاز بوده است. این در حالی است که سهم ترکیه در بازار ایران به مراتب کوچک‌تر است. این امر

نشان می‌دهد که ایران می‌تواند در ترکیه نیز بازار خوبی را به خود تخصیص دهد. در حالی که بر اساس آمارهای موجود، ایران حتی جزو ۵ کشور اول صادرکننده به ترکیه نیز محسوب نمی‌شود. ما به مراتب از رقبای خود در ترکیه عقب‌تر هستیم در صورتی که پتانسیل‌های زیادی را در ایران داریم و ترکیه می‌تواند بازار بسیار خوبی برای ایران باشد.

به‌کیش با اشاره به رقابتی بودن کشور ترکیه اظهار کرد: در حال حاضر این کشور در بخش تجارت جایگاه قابل قبولی را در دنیا به خود اختصاص داده است. با نگاهی به عمده مقاصد صادرات ترکیه، در می‌یابیم که ایران در این بخش، دهمین کشور مقصد صادرات ترکیه است و تنها ۲/۵ درصد از واردات آن کشور را در اختیار دارد؛ در حالی که عمده صادرات ترکیه به کشورهایی همچون آلمان، عراق، انگلستان، روسیه، ایتالیا، فرانسه، آمریکا، امارات و اسپانیا است. اما حجم اجناس ترکیه‌ای در بازار ایران نشان می‌دهد، ترکیه سهمی بیش از ۲/۵ درصد را به خود اختصاص داده و این تفاوت آماری نیز ناشی از حجم بالای قاچاق کالا از این کشور است. به عبارت دیگر ایران به لحاظ رسمی سهم زیادی از صادرات ترکیه را به خود تخصیص نداده است، بلکه بازار قاچاق از ترکیه توانسته پررنگ ظاهر شود. دلیل این امر آن است که ایران واردات خود را با تعرفه‌های معقولی سازمان دهی نکرده است.

کالاهای پیشنهادی برای صادرات به ترکیه

این اقتصاددان در ادامه اظهارات خود سه کالا را برای صادرات به ترکیه پیشنهاد داد و گفت: بر اساس تحقیقات صورت گرفته، ایران در صادرات سه محصول پلی اتیلن، فولاد و اوره دارای پتانسیل‌های صادراتی به ترکیه است. البته باید برای صادرات این محصولات به ترکیه بازاریابی مناسب صورت گیرد. چرا که ایران در کالاهای مذکور نه تنها مزیت دارد، بلکه مزاد تولید نیز دارد و می‌تواند این سه کالا را صادر کند.

وی در ادامه افزود: ایران در صادرات محصول پلی اتیلن به ترکیه پس از عربستان در رتبه دوم قرار دارد. همچنین با صادرات اوره به ترکیه در جایگاه پنجم کشورهای صادرکننده این کالا به مقصد ترکیه ایستاده، در حالی که هم‌اکنون ایران به‌رغم مزاد تولید، هیچ سهمی از بازار فولاد ترکیه به ایران تعلق ندارد.

تجارت ترجیحی فرصتی برای توسعه صادرات غیرنفتی

به‌کیش ضمن اشاره به کاهش قیمت نفت و تاثیر آن بر صادرات کشور اظهار کرد: در گذشته درآمدهای کشور همواره از راه فروش نفت تامین می‌شد و این موضوع صادرات غیرنفتی را تحت تاثیر قرار می‌داد. کشور ایران با درآمدهای نفتی زیربنای فیزیکی بسیار به دست آورده ولی زیر بنای روابط مدنی بین دولت و مردم را از دست داده است. یعنی به جای آن که دولت نیازمند دریافت مالیات از مردم باشد مردم در صد سال اخیر نیازمند دولت بوده‌اند. درحالی که هم‌اکنون با کاهش قیمت نفت، فضایی برای توسعه صادرات محصولات غیرنفتی ایجاد شده است که باید از آن استفاده کرد. تجارت ترجیحی این امکان را به تولیدکنندگان ایرانی می‌دهد که بازار خوبی را در کشور ترکیه کسب کنند. در مقابل نیز دولت باید امتیازهایی را به ترکیه بدهد. یعنی بازارهایی را در اختیار ترکیه قرار دهد. در حال حاضر این امتیاز در بخش‌هایی همچون منسوجات به ترکیه داده شده است. منسوجاتی که در گذشته به صورت قاچاق وارد می‌شد، اما هم‌اکنون به‌گونه‌ای سازمان یافته به بازار راه می‌یابد. حال باید دید که در مقابل چه بازارهایی را در ترکیه به دست خواهیم آورد. ایران باید بتواند به زندگی عادی و بدون درآمد نفتی بازگردد. البته نباید این موضوع را نیز فراموش کرد که منابع نفتی هنوز هم به‌عنوان برگ برنده ایران محسوب می‌شود. اما در

شرایطی که کاهش قیمت نفت، اقتصاد کشور را متزلزل کرده است، صادرات غیرنفتی می‌تواند جایگاهی به مراتب بالاتر از گذشته را به خود اختصاص دهد .

وی گفت: دولت با امضای قرارداد تجارت ترجیحی با ترکیه، به تولیدکنندگان ایرانی این امکان را می‌دهد که با ارتقای کیفیت محصولات خود، بتوانند در بازار ترکیه جایگاهی داشته باشند. در صورتی که بتوانیم این اقدام را به درستی مدیریت کنیم می‌توان امیدوار بود که حرکت به سوی رقابتی شدن اقتصاد را از هم‌اکنون آغاز کرده‌ایم.

اصلاح قرارداد ترجیحی ایران و ترکیه

وزیر گمرگ و تجارت ترکیه با اشاره به اینکه ایجاد برخی از مشکلات در ابتدای قرارداد ترجیحی ایران و ترکیه امری طبیعی است، اعلام کرد: درصددیم با جلسات دوره‌ای ایرادات این قرارداد را برطرف کنیم. باید مسوولان دو کشور ایران و ترکیه تلاش ویژه‌ای را برای گسترش همکاری‌ها داشته باشند و حتی با ایجاد بسترهای مناسب فضای لازم را برای توسعه مناسبات دو کشور فراهم سازند. نورتین جان‌نیکلی افزود: در قالب روابط اقتصادی باید روابط بین‌المللی خود را با ایران افزایش دهیم تا هر دو کشور از این همکاری‌ها منافع لازم را کسب کنند. در عین حال، باید شرکت‌های دو کشور مطابق استانداردهای جهانی محصولات را تولید کنند. در همین حال، رئیس کمیسیون مشترک اقتصادی ایران و ترکیه نیز از بازبینی قرارداد تعرفه ترجیحی ایران و ترکیه هر سه ماه یکبار خبر داد. محمود واعظی افزود: فعالان اقتصادی کشور می‌توانند نگرانی خود را در اقلام مختلف این قرارداد به مسوولان مربوطه اعلام کنند تا ما در دوره سه ماهه این موضوعات را مطرح کنیم .

تعیین مسیر مقدم بر تعیین فرمانده

روزنامه دنیای اقتصاد - ۱۳۹۳/۱۱/۱۵

دکتر محمد مهدی بهکیش - اقتصاددان

شاید اگر از اقتصاددانان کشور پرسیده شود که مهم‌ترین و مشکل‌سازترین موضوعی که باعث شده اقتصاد ایران نتواند کارآیی لازم را داشته باشد و در شاخص‌های کلان به سطح قابل قبولی دست یابد، چیست، آنها از به هم ریختگی سیاست‌های اقتصادی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین این موضوعات نام ببرند.

نبود سکانداری قوی که بتواند برای اقتصاد ایران سیاست‌گذاری واحدی را به وجود آورد سبب شده تا این به هم ریختگی گسترش یابد و به وضعیتی برسیم که میراث دار بی‌تدبیری گذشتگان در امور اقتصادی باشیم و در شاخص‌های کلان با کم‌سابقه‌ترین ارقام که نشان‌دهنده عمق رکود و افزایش نرخ‌های تورم و بیکاری است، روبه‌رو شویم.

یکی از سرنخ‌های نبود سیاست‌گذاری واحد را می‌توان در برنامه‌های پنج ساله جست‌وجو کرد. این برنامه‌ها حاصلی جز هدر دادن نیروی انسانی و سردرگمی در آینده کشور نداشته و به جای اینکه ما را به افقی مشخص برساند حتی از افق‌هایی دور کرده است. این برنامه‌ها چون به قانون تبدیل و لازم‌الاجرا می‌شوند، در ظاهر همه دستگاه‌های اجرایی موظفند آن را به اجرا برسانند، اما تجربه نشان داده معمولاً وزارتخانه‌ها خود را به اجرای این برنامه‌ها متعهد نمی‌دانند و عملاً آنچه که باقی می‌ماند سندی قانونی است که بخش بزرگی از اهداف آن محقق نشده است.

سرگردانی در سیاست‌گذاری اقتصادی ایران با وجود ۱۰ دوره برنامه‌ریزی کاملاً مشهود است و اقتصاد ایران نتوانسته در این دوره به سرنمزل مقصود برسد و در این میان هم دستگاه‌های دولتی که وظایف مشخصی را بر اساس این برنامه‌ها عهده‌دار شده‌اند نتوانسته‌اند اهداف آن را به طور کامل محقق کنند. با توجه به اینکه یکی از موانع تمرکز تصمیم‌گیری‌ها، برنامه‌های پنج ساله است، می‌توان با متوقف کردن این برنامه‌ها به دنبال استراتژی رفت و به سنت ۷۰ ساله پایان داد.

در اقتصادهای پیشرفته با توجه به تقسیم کاری که صورت گرفته، مسوولیت تامین منابع دولت و سیاست‌گذاری مالی بر عهده وزارت اقتصاد و سیاست‌گذاری‌های پولی و ارزی بر عهده بانک مرکزی گذاشته شده تا تغییرات شاخص‌های کلان اقتصادی را رصد کرده و بستر مناسبی برای سرمایه‌گذاری فراهم آورد.

در ایران چنین نظامی وجود ندارد و عملاً به هم ریختگی چشمگیری در سیاست‌گذاری‌های پولی و مالی دیده می‌شود.

حال سوال اینجا است که در چنین فضایی چگونه می‌توان به سازماندهی اقتصاد پرداخت و سکانداری را برای سیاست‌گذاری پولی و مالی تعیین کرد.

نیاز امروز اقتصاد ایران مشخص شدن مسیر به‌گونه‌ای است که بانک مرکزی و وزارت اقتصاد بدانند که در چه قالبی باید تصمیم‌گیری

کنند و آیا بالاخره به سمت اقتصاد آزاد پیش بروند یا خیر؟

تا این مسیر مشخص نشود در چنین قالبی هیچ اقتصاددانی نمی‌تواند سیاست‌گذاری منسجمی در نظر بگیرد، زیرا قفل و بندهای زیادی بر سر راه وجود دارد که اجازه نمی‌دهد اقتصاد راه درست خود را بییماید.

تکالیف زیادی در اقتصاد ایران وجود دارد که روشن نیستند و تا این بلاتکلیفی‌ها برطرف نشود نمی‌توان آهنگ موزونی از تصمیم‌های دولت شنید.

اقتصاددان‌های امروز این پرسش را مطرح می‌کنند که قیمت ارز کجا تعیین می‌شود و این قیمت‌گذاری تابع چه پارامترهایی است؟

اگر قیمت ارز، قیمت انرژی، نرخ بهره، نرخ تورم و بالاخره نرخ رشد را پنج پارامتر اصلی اقتصاد کلان بدانیم چه کسانی و چه دستگاه‌هایی متولی سیاست‌گذاری و هدایت آنان هستند و چگونه؟ با توسل به مکانیزم بازار یا همان ملغمه‌ای که امروز در اقتصاد ما دیده می‌شود. اگر بانک مرکزی مسولیتی مانند تنظیم بازار پول و ارز را برعهده گرفته چه ابزارهایی در اختیار دارد و چگونه می‌تواند به این مهم دست یابد؟

بنابراین آنچه که در این مقطع زمانی مهم به نظر می‌رسد این است که نباید به دولت آدرس اشتباه داد که از طریق عزل و نصب می‌توان به سیاست‌گذاری اقتصادی مناسب دست یافت، بلکه باید ساختار موجود اقتصادی تغییر یابد و قالبی به وجود آید که اقتصاد بتواند کارایی لازم را در به‌کارگیری عوامل تولید داشته باشد و برای این کار احتیاج نیست چرخ را از نو اختراع کنیم. فقط کافی است قدری به نحوه اداره کشورهای دیگر نگاه کنیم و با توجه به مقتضیات کشور الگوبرداری کنیم.